

Maatschappelijke Ontwikkeling

Telefoon (038) 498 2071

Agenda Vitaal en Waardig Ouder Worden

Opdrachtgever	Bestuurlijk: William Dogger
Opdrachtnemer	Marc Stevens
Versie	1.2
Datum	7 januari 2020

Datum 7 januari 2020
Titel Vitaal en Waardig ouder worden

Inhoud

1	Agenda Vitaal en waardig ouder worden	3
2	Speerpunten Vitaal en Waardig ouder worden	4
2.1	Positieve gezondheid	5
2.2	Wonen	6
2.3	Meedoen en ertoe doen (Passende invulling van de dag)	7
2.4	Toegankelijke fysieke omgeving	8
2.5	Eenzaamheid	9
2.6	Cultuursensitiviteit	10
2.7	Regenboog senioren	10
3.1	Instrument Vitaal en Veilig Thuis	11
3.2	Instrument Netwerk senioren	13
3.3	Instrument Monitoren beleid	13

(opmaak met foto)

Met gepaste trots mag ik u de seniorenagenda 'Vitaal en Waardig ouder worden' aanbieden. Dit is een agenda met een dynamische en actieve benadering van de belangrijkste vraagstukken op het gebied van seniorenbeleid. Het is nadrukkelijk géén beleidsnota die in beton gegoten is, maar een agenda die meebeweegt met de actualiteit en actuele vragen.

Alhoewel het doelgroepenbeleid in Zwolle is losgelaten, hebben we in het coalitieakkoord senioren expliciet als bijzondere aandachtsgroep opgenomen. Dat is nodig omdat het aandeel 65 plussers nu en in de komende jaren snel groeit. Wij hechten eraan dat mensen in Zwolle vitaal en waardig ouder kunnen worden.

Er is gelukkig al veel aandacht voor senioren. Maar aandacht alleen is niet genoeg. Ik ga graag in gesprek met u als bewoner, mantelzorger of partij die op één of andere wijze bij senioren is betrokken om te horen wat er volgens u nodig is. Dat is wat mij betreft de rode draad van deze agenda: in gesprek en samen op zoek naar oplossingen.

De titel van de agenda, Vitaal en waardig ouder worden, wil ik kort toelichten. Vitaal betekent krachtig en energiek, dat wens ik iedereen toe. Waardig betekent letterlijk 'wat waardering verdient'. Die waardering gaat verder dan een afscheidsreceptie na het werkzame leven. Juist in die periode daarna, als senior, moet er aandacht zijn voor waardigheid; Een passende daginvulling en leefomgeving, het hebben van sociale contacten en zo nodig ondersteuning krijgen mét behoud van eigen regie!

William Dogger
Wethouder Vitaal en Waardig Ouder Worden

1

Agenda Vitaal en Waardig ouder worden

In het coalitieakkoord 2018-2022 is afgesproken de komende jaren speciale aandacht te geven aan Zwolse senioren. Zwolle wil nu en in de toekomst een stad zijn waar het voor senioren prettig is om te wonen, te verblijven en vitaal en waardig ouder te worden. Er is voor senioren de ruimte en mogelijkheid om actief te blijven deelnemen aan de maatschappij. De groep senioren groeit, van ruim 19.000 65 plussers nu naar bijna 27.000 in 2030.

Veel senioren redden zich prima, wonen in een levensloopbestendige woning of zorgen zelf voor de nodige aanpassingen en hebben een actieve leefstijl. Maar er zijn senioren die daar minder goed in slagen en een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Zo is eenzaamheid onder ouderen een groeiend probleem. In deze agenda willen we aangeven welke speerpunten wij zien om de komende vier jaar actief op in te zetten. Naast deze speerpunten brengen we in deze agenda onze acties in beeld die voortkomen uit bestaand beleid, maar wellicht tot nu toe wat minder aandacht hebben gekregen.

We kiezen daarbij met opzet niet voor een bepaalde leeftijdsgrens, omdat problematiek als arbeidsparticipatie bij "jongere" ouderen speelt, terwijl gevoelens van eenzaamheid toenemen met het stijgen van jaren omdat het sociaal netwerk kleiner wordt en de mobiliteit steeds meer afneemt. Uit onderzoek blijkt dat ouderen met een

Datum
Titel

7 januari 2020
Vitaal en Waardig ouder worden

migrantenachtergrond al op jongere leeftijd vaker ouderdom gerelateerde ziekten ontwikkelen dan autochtone Nederlanders. Dit heeft onder andere met leefstijl, opleiding etc. te maken. Op basis van gesprekken met ouderen, ouderenzorginstellingen, ouderenwelzijnsorganisaties en in aansluiting op landelijke en lokale beleidsontwikkelingen op het gebied van wonen en toegankelijkheid, eenzaamheid en cultuursensitiviteit zijn de speerpunten voor deze agenda gekozen. De komende tijd zal gebruikt worden om de verschillende onderdelen nader uit te werken en te komen met concrete acties voor zover die nu nog niet bekend zijn. We zien daarin een rol voor ons zelf maar ook zeker voor alle betrokken instellingen en organisaties.

Doel van Vitaal en Waardig Ouder Worden

Het centrale doel van de agenda is te borgen dat senioren in Zwolle vitaal en waardig oud kunnen worden. Om dat doel te bereiken hebben we zeven speerpunten geformuleerd waaraan we in de periode van 2019 – 2021 intensief zullen werken. De volgorde waarin deze speerpunten zijn benoemd, zegt niets over het belang ervan. Alle speerpunten zijn even waardevol. De speerpunten van de seniorenagenda Vitaal en Waardig ouder worden zijn samengesteld in samenspraak met onze belangrijkste partijen die betrokken zijn bij senioren, zoals ouderenorganisaties, de Participatieraad Zwolle, welzijns- en zorgpartijen en natuurlijk de ouderen zelf:

- Positieve gezondheid
- Levensloopbestendig wonen
- Meedoen en er toe doen (waaronder arbeidsparticipatie)
- Toegankelijkheid fysieke omgeving
- Aanpak eenzaamheid
- Cultuursensitiviteit
- Regenboog senioren

Binnen de kaders van de hervormingen in het sociaal domein

De ontwikkelingen binnen het seniorenbeleid raken nauw aan de ontwikkeling die wij hebben ingezet voor het collectiviseren van voorzieningen. Daarmee bedoelen we dat we inwoners met een ondersteuningsvraag een oplossing bieden in het normale leven. Dus geen oplossing via een instelling of organisatie, maar dicht bij huis, met burens, vrijwilligersorganisaties, vrienden en familie.

Met alle partijen in de stad die betrokken zijn bij welzijnswerk en de ondersteuning van onze inwoners zijn we in gesprek over de mogelijkheden van collectiviseren. Dat heeft inmiddels geleid tot de start van een pilot voor senioren die op zoek zijn naar een leuke of zinvolle invulling van de dag. Met deze pilot bieden we dagbesteding aan voor senioren met behulp van informele organisaties en het welzijnswerk in plaats van alleen de professionele aanbieders van dagbesteding.

Acties:

- We ontwikkelen, samen met betrokken partijen, groepsaanbod voor mensen met ondersteuningsvragen die nu nog individueel opgelost worden.
- We gaan geld vrijmaken voor bewonersinitiatieven en sociaal ondernemers

- We ontwikkelen trajecten van combinaties van informele en formele ondersteuning daar waar nu alleen formele organisaties trajecten aanbieden.

Samen en in evenwicht werken aan seniorenbeleid

Met partijen die het meest betrokken zijn met senioren gaan we de agenda de komende jaren uitwerken en aanvullen. De essentie is: Zijn we het eens over wat we met elkaar willen bereiken? Daarbij zijn de volgende aandachtspunten van belang:

- We stemmen de agenda af met de opgaven en doelen die genoemd worden bij het collectiviseren en de hervormingsagenda van het sociaal domein.
- We stemmen de agenda af met beleid en uitvoering ten aanzien van andere geprioriteerde thema's en doelgroepen in onze stad.
- Bepaal de schaal: We organiseren en werken op lokaal niveau beleid uit. Maar ook op regionaal en landelijk niveau vinden ontwikkelingen plaats die bijdragen aan de doelen van onze agenda. Het is van belang de ontwikkelingen op verschillende schaalniveaus met elkaar in evenwicht te brengen.
- We geven ons zelf ruimte voor vernieuwing. De agenda moet nieuwe werkwijzen en inzichten niet in de weg staan als daarmee efficiënt en effectief onze doelen behaald kunnen worden. De agenda is dynamisch en flexibel en kan zo nodig aangepast worden. We sluiten zoveel mogelijk aan bij bestaande partijen en netwerken in de stad die betrokken zijn op en zich aansluiten bij de genoemde thema's.
- We spreken met elkaar de verantwoordelijkheden en doelen af en met welk resultaat we tevreden zijn.
- We delen onze acties en resultaten met senioren en zoeken daar passende communicatievormen bij.
- We monitoren de voortgang en maken daarbij zoveel mogelijk gebruik van bestaande instrumenten, zoals het Wmo cliënttevredenheidsonderzoek, het Buurt- voor- Buurt onderzoek en de verschillende monitoren van de GGD. Jaarlijks koppelen we resultaten terug aan de stad.

2.1 Speerpunt positieve gezondheid

Vitaal en waardig ouder worden heeft veel te maken met de manier waarop de oudere in het leven staat. Naast factoren zoals voeding en bewegen gaat het om interesses en het vermogen om met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan. Dat is allemaal van invloed op de (ervaren) gezondheid van mensen. Steeds meer welzijns- en zorgorganisaties in de stad hebben aandacht voor deze factoren in de uitvoering van activiteiten.

Acties

Zwolle Gezonde Stad is een bestaand initiatief dat een gezonde leefstijl aantrekkelijk en gemakkelijk maakt voor alle Zwollenaren. Dat is het doel van Zwolle Gezonde Stad.

Voor senioren wordt binnen Zwolle Gezonde Stad aan het volgende gewerkt:

- Partners van Zwolle Gezonde Stad, waaronder verzorgingshuizen en aanbieders van dagbesteding en de vrijwilligers van Veilig & Vitaal Thuis,

hebben het stimuleren van een gezonde leefstijl opgenomen in hun beleid en uitvoeringsprogramma. Op bijeenkomsten en ontmoetingsactiviteiten wordt voorlichting gegeven over voeding en bewegen.

- Buurtsportcoaches stimuleren ouderen om meer te bewegen. Bijvoorbeeld om de beweegtuin te gebruiken of mee te doen aan beweegactiviteiten die speciaal voor ouderen georganiseerd worden bij buurt- en sportverenigingen en welzijnsorganisaties.
- Huisartsen geven soms Welzijn op Recept: zij verwijzen de patiënt naar welzijnsactiviteiten, waardoor die zelf actief zijn of haar gezondheid en welzijn kan verhogen.
- We blijven zoeken naar initiatieven en activiteiten die bijdragen aan de gezondheid en een gezonde leefstijl van senioren.

2.2 Speerpunt wonen

De woonvisie 'Ruimte voor Wonen 2017 – 2027' bestaat uit 4 ambities die we in de komende jaren verder willen versterken. Dat zijn sterke groeistad, vernieuwende woonstad, solidaire leefstad en duurzame deltaxstad. Daar in is ruimte voor veranderende woonwensen. In deze visie wordt nadrukkelijk ruimte gegeven aan nieuwe initiatieven voor senioren en mensen met een beperking, zodat ook zij zelfstandig en betaalbaar kunnen wonen in een prettige buurt met basisvoorzieningen en een sociaal netwerk. Een veranderende huishoudsamenstelling (meer eenpersoonshuishoudens) en de vergrijzing (tot 2030 neemt het aantal 65 plussers met bijna 10.000 toe) vragen om vernieuwing; De Krasse Knarrenhof en het recent geopende Huis Assendorp zijn hier mooie voorbeelden van. Hier wonen senioren in levensloopbestendige woningen in de buurt van inwoners, die net als zij contact, noaberschap en mantelzorgtaken belangrijk vinden.

De vernieuwing zit er in dat binnen de groep senioren een enorme diversiteit aan woonwensen leeft in relatie tot ouder worden. Het is steeds meer "Voor elk wat wils", want dé senior bestaat niet meer.

De woningvraag en de druk op de Zwolse woningmarkt zijn groot in alle prijsklassen en woonsegmenten. Er is sprake van een overspannen woningmarkt. De komende jaren werken we samen met onze partners aan kwalitatieve groei van een inclusieve stad. In juli 2019 is hiertoe de Ontwikkelstrategie Wonen 2019 – 2025 vastgesteld. We zetten stevig in om te voorzien in de grote vraag naar voldoende, betaalbare en toegankelijke woningen. We vinden het belangrijk dat er zoveel mogelijk in de bestaande stad gebouwd wordt en dat er verschillende type woningen bijkomen.

Dit biedt kansen voor doorstroming van senioren binnen de eigen wijk of buurt naar passende woningen, zodat het eigen sociale netwerk van burens en vrienden zoveel mogelijk intact kan blijven. Daarnaast biedt het kansen voor senioren die graag gelijkvloers en/of in stedelijk gebied met een hoog voorzieningenniveau willen wonen.

Datum
Titel

7 januari 2020
Vitaal en Waardig ouder worden

In een overspannen woningmarkt vinden we het belangrijk dat Zwolle voor iedereen bereikbaar is. We houden daarom vast aan een woningbouwprogramma met een verdeling in prijsklasse van 30% goedkoop, 40% middelduur en 30% duur, zoals we dit ook op stadsniveau hanteren. We bestendigen de leidraad 30-40-30 en vullen deze aan met een set van basisregels om te komen tot een inclusieve stad.

Om de betaalbaarheid van woningen ook te kunnen beschermen zijn in de Ontwikkelstrategie Wonen een aantal maatregelen voorgesteld die verder worden uitgewerkt.

Zoals eerder genoemd zijn ouderen geen homogene groep en bestaan er geen standaarden ten aanzien van de woonwensen voor ouderen. Met het programma Vitaal en Veilig Thuis ondersteunen we ouderen bij het realiseren van woonwensen. Dat kan bijvoorbeeld gaan over een verhuizing, het aanvragen van hulp in de huishouding of een scooter en het inschrijven voor andere woonruimte.

Acties

- door middel van voorlichting en huisbezoeken (VVT) worden senioren gestimuleerd zich tijdig bezig te houden met het aanpassen van de (eigen) woning, zodat deze veilig en levensloopbestendig is/wordt of om tijdig uit te kijken naar een andere, meer geschikte, woning. Hierbij is het belangrijk dat tijdig gekozen kan worden voor een woonvorm passend bij de eigen behoefte én benodigde zorg en ondersteuning. Dit kan een collectieve woonvorm zijn of andere passende en betaalbare huisvesting.
- We monitoren de vraag naar passende woonruimte en ontwikkelingen in de markt.
- We zijn in gesprek met senioren, woningcorporaties en projectontwikkelaars over woonwensen en ontwikkelingen in de markt.
- Met onder andere initiatiefnemers van Krasse Knarrenhof, onderzoeksbureaus en Hogeschool Windesheim onderzoeken we mogelijkheden om vergelijkbare concepten als de Krasse Knarrenhof, in Zwolle te realiseren.
- In overleg met de Zwolse woningcorporaties gaan we senioren via Veilig en Vitaal Thuis bevragen op hun woonwensen en wat nodig is om langer zelfstandig te blijven wonen. Met deze informatie krijgen we meer kennis en inzicht in wat senioren willen en kunnen daar zo mogelijk in faciliteren.

2.3 Speerpunt meedoen er ertoe doen

Een zinvolle of passende invulling van de dag is belangrijk voor het welbevinden van mensen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om (vrijwilligers)werk, sport, spel of ontmoeting. Meedoen in de samenleving, maatschappelijke participatie, is voor iedereen belangrijk. Activiteiten gericht op het vergroten van de eigenwaarde verminderen negatieve gedachten en vergroten de vitaliteit van mensen.

Het overgrote deel van de senioren is zelf prima in staat een passende invulling aan de dag te geven. Denk aan vrijwilligerswerk, oppassen op de kleinkinderen, sport, fietsen, etc. Ook de markt heeft de senior ontdekt en heeft een aanbod dat aansluit op de wensen en behoeften van senioren.

Goede dagen & perspectief

Voor ouderen kent Zwolle een groot aanbod aan culturele, sociaal culturele en sportieve activiteiten waar men gebruik van kan maken. Ook worden ouderen gestimuleerd vrijwilligerswerk op te pakken. De kracht van deze ouderen zit immers in de tijd en aandacht die zij kunnen besteden aan bijvoorbeeld iemand die kwetsbaar is. Via ZwolleDoet en SamenZwolle zijn vraag en aanbod aan vrijwilligersvacatures, informele hulp, maar ook de activiteiten in de eigen wijk zichtbaar. Daarmee is het eenvoudiger geworden om te zoeken naar een activiteit die past bij de interesse, belangstelling en ervaring van de oudere.

Werk

Ondanks de opleving van de economie blijkt het voor oudere werkzoekenden moeilijk om aan de slag te komen. Voor een belangrijk deel komt dit voort uit het hardnekkige vooroordeel over oudere werkzoekenden. Feit is dat veel oudere werkzoekenden (met of zonder uitkering: ww of participatiewet-uitkering) thuiszitten en dat de vele afwijzingen na een sollicitatie geen goed doen aan het welzijn van deze mensen. In december 2019 kent Zwolle ca 800 bijstandsgerechtigden ouder dan 55 jaar. Bijna 70% daarvan is langer dan drie jaar afhankelijk van de bijstand. Een groot deel van hen zou met de nodige ondersteuning deel kunnen nemen aan de maatschappij, door arbeidsparticipatie of maatschappelijke participatie.

Acties

- Met Tiem en onze welzijnsorganisaties wordt ingezet op de arbeidsparticipatie van oudere werklozen. Doel is het in beeld brengen van de oudere werkzoekenden en het ontwikkelen van een programma om oudere werklozen te ondersteunen bij het vinden van werk.
- Er worden zogenaamde werkevents georganiseerd met partners in de stad. Hierbij is ook zeker aandacht voor de oudere werkzoekenden.
- In de 1^e helft van 2020 start Tiem een pilot met minimaal 30 55-plussers. Naast training van arbeidsvaardigheden gaan we onderzoeken welke specifieke ondersteuningsvragen senioren hebben die een rentree op de arbeidsmarkt willen maken. De uitkomsten van het onderzoek dienen als input voor het inrichten van specifieke trainingen.
- We stimuleren onze welzijnsorganisaties (zoals SamenZwolle, Zwolle Doet, stichting WIJZ) senioren te laten participeren door middel van bijvoorbeeld vrijwilligerswerk, wat kan leiden tot een gevoel van eigenwaarde/zelfrespect. Mogelijk is dat vrijwilligerswerk een opstap richting betaald werk.

2.4 Speerpunt toegankelijke fysieke omgeving

Om ouderen op hogere leeftijd zelfstandig te laten deelnemen aan de maatschappij is het belangrijk dat ook de fysieke woonomgeving en de openbare ruimte toegankelijk en bereikbaar zijn. Passend wonen begint met een goed toegankelijke en veilige eigen

woning. Daarnaast moeten ook voorzieningen zoals een winkelcentrum bereikbaar zijn. Ook (openbaar) vervoer draagt bij aan de zelfstandigheid van ouderen.

Door de gemeenteraad is in 2018 een plan van aanpak en een *Actieplan toegankelijkheid* vastgesteld. Voor bijna alle acties uit het plan geldt dat deze in meer of mindere mate bijdragen aan het thema Vitaal en Waardig ouder worden. Bij een aantal onderwerpen is de relatie met het thema specifiek benoemd. Er zijn concrete acties geformuleerd die direct van invloed zijn op de kwaliteit van de woonomgeving van ouderen.

Acties

- Belangenorganisatie Toegankelijk Zwolle werkt momenteel aan een checklist voor woningcorporaties, zodat aanpassingen voor ouderen en mensen met een beperking bij de bouw meegenomen kunnen worden. Dure aanpassingen zijn dan later niet meer nodig. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een kraan met een hendel in plaats van een draaikraan.
- Toegankelijk Zwolle werkt momenteel aan een voorstel voor een woning-/informatiecentrum waar inwoners en organisaties aanpassingsmogelijkheden en voorzieningen kunnen bekijken en uit kunnen proberen.
- Er bestaat in Zwolle sinds twee jaar een meldpunt voor knelpunten in de openbare ruimte op het gebied van toegankelijkheid. Een uitvoeringsteam gaat op basis van deze meldingen aan de slag om de stad zo toegankelijk mogelijk te maken
- Wij hebben een extern onderzoeksbureau gevraagd te onderzoeken wat er in de openbare ruimte gedaan kan worden voor mensen met dementie. Aanbevelingen die uit dit onderzoek komen zullen we overnemen in de richtlijnen voor de inrichting van de openbare ruimte.
- Momenteel wordt er gewerkt aan de verbetering van de informatievoorziening over de bereikbaarheid van de binnenstad voor senioren en minder validen. Het gaat daarbij over het bundelen van informatie over bijvoorbeeld busroutes, locaties van openbare toiletten en de invalidenparkeerplaatsen etc.

2.5 Speerpunt aanpak eenzaamheid

Zwolle doet het landelijk goed in de aanpak van eenzaamheid. Het percentage inwoners met een hoge eenzaamheidsscore is lager dan in de rest van Nederland (36,7% in Zwolle tegenover 42,9% landelijk) ¹ Dit percentage is echter wel gestegen ten opzichte van 2012 en vraagt dus om hier blijvend op te investeren. Het gevoel van eenzaamheid stijgt met de leeftijd. Van de Zwolse inwoners ouder dan 75 jaar ervaart bijna 50 % een matige tot (zeer) sterke eenzaamheid volgens het Buurt voor Buurtonderzoek uit 2018.

Dit heeft met verschillende factoren te maken: het verlies van leeftijdgenoten of partner, verminderde mobiliteit, verminderde fysieke gezondheid etc. Het ontbreken van een

¹ Bron: "Waar staat je gemeente.nl". In deze publicatie worden gemeentelijke cijfers over de wet maatschappelijke ondersteuning beschikbaar gesteld.

sociaal netwerk in de omgeving bij wie men terecht kan of met wie men zich verbonden voelt, kan leiden tot ernstige eenzaamheid. Deze eenzaamheid kan leiden tot somberheid, depressiviteit en daardoor tot gezondheidsklachten. Het lijkt een vicieuze cirkel. Het doorbreken van eenzaamheid is niet eenvoudig.

Landelijk is er op dit moment veel aandacht voor de aanpak van eenzaamheid. Met een publiciteitscampagne "Laten we wat meer naar elkaar omkijken" bijvoorbeeld. Deze campagne maakt onderdeel uit van het actieprogramma Eén tegen Eenzaamheid. Een van de andere onderdelen uit dit plan is het vormen van lokale coalities tegen eenzaamheid. Zo'n lokale coalitie van partijen die te maken hebben met ouderen kan leiden tot vroegtijdig signaleren, bespreekbaar maken en het gezamenlijk zoeken naar mogelijke oplossingen. Wat werkt tegen eenzaamheid zijn bijvoorbeeld laagdrempelige ontmoetingen en zinvolle activiteiten. Maar ook het hebben en verzorgen van huisdieren kan eenzaamheid verminderen of voorkomen.

Acties

- Het ministerie van VWS ondersteunt Zwolle voor het afsluiten van een lokale coalitie tegen eenzaamheid. Deelnemende partijen maken (met elkaar) concrete afspraken die bijdragen aan het tegengaan van eenzaamheid onder senioren. Omdat in Zwolle al een netwerk voor senioren actief is en in verbinding staat met Zwolle Gezonde Stad, verwachten wij dat dit relatief snel gerealiseerd kan worden.
- In een pilot met dagbesteding voor senioren wordt de beweging gestimuleerd van traditionele dagbesteding naar welzijnsactiviteiten (Goede dagen en Perspectief) die veelal laagdrempeliger zijn en in de buurt worden aangeboden. Naast het laagdrempelig maken van het aanbod is er nog meer oog voor de vraag van de senior. Hierdoor hopen we het bereik onder (eenzame) senioren te vergroten.
- Sinds juni 2013 voert stichting Wijz het programma Welzijn op Recept uit. Doel van dit programma is om senioren die veel zorg vragen en van wie gedacht wordt dat zij eenzaam zijn onder de aandacht te brengen van passend welzijnswerk.

2.6 Speerpunt cultuursensitiviteit

In onze stad wonen bijna 34.000 mensen ouder dan 55 jaar. Van hen hebben ruim 4000 een migrantenachtergrond. Dat is ruim 14%. Van de ouderen met een migrantenachtergrond woont ongeveer de helft in Holtenbroek, Aalanden en Stadshagen. Uit onderzoek blijkt dat ouderdomsgerelateerde problemen als dementie en diabetes, maar ook eenzaamheid, bij mensen met een migrantenachtergrond veel meer voorkomen. Ook is de gemiddelde levensverwachting korter dan bij autochtonen. Dat heeft te maken met een laag opleidingsniveau, een minder gezonde leefstijl, zich niet thuis voelen in Nederland etc. Toch zien we dit hoge percentage niet terug als we kijken naar de gebruikers van de gezondheidszorg en/of ouderenzorg. De zorg en ondersteuning sluiten onvoldoende aan bij oudere migranten. Door deze ouderen wordt daarom een groot beroep gedaan op mantelzorgers in het eigen sociale netwerk. Overbelaste mantelzorgers zijn dan vaak het gevolg. Voor ouderen en mantelzorgers is

het belangrijk dat welzijns- en zorgorganisaties meer oog en oor gaan krijgen voor de specifieke problematiek en behoeften van de oudere migranten en hiervoor aanbod ontwikkelen.

Acties

- In september 2018 hebben 26 organisaties, zoals zorg- en migrantenorganisaties, Isala en Hogeschool Windesheim, een manifest ondertekend. Door dit manifest mee te ondertekenen hebben partijen verklaard cultuursensitieve ouderenzorg tot een speerpunt te maken binnen de gemeentelijke visie en het beleid. De komende tijd zal onderzocht moeten worden hoe concreet inhoud aan dit manifest gegeven gaat worden. Het bestaande netwerk voor senioren kan hierin een belangrijke rol vervullen.
- Hogeschool Windesheim heeft het initiatief genomen voor de ontwikkeling van een platform dementie allochtone ouderen. Op het platform wordt kennis en ervaring gedeeld rondom de (dementie)zorg voor allochtone ouderen.
- Bij de selectie van partijen voor thuisondersteuning en andere maatwerkvoorzieningen houden we rekening met de behoefte van migranten.

2.7 Speerpunt regenboog senioren

In Zwolle wonen ongeveer 1.580 roze ouderen boven de 60 jaar. Van deze groep is bekend dat een relatief groot aantal zich eenzaam voelt. In ouderenzorginstellingen zijn LHBTI-ers vaak onzichtbaar, want homo-, bi- en transseksualiteit is daar vaak moeilijk bespreekbaar. Er vinden pesterijen plaats en soms gaan ouderen zelfs terug de kast in. In de afgelopen jaren was Zwolle koplopergemeente in het beleid voor lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders en ontving van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ter ondersteuning van dit beleid een jaarlijkse financiële bijdrage. In het najaar van 2014 heeft het ministerie een nieuwe regeling onder de naam 'Regenboogsteden' aangekondigd. Ook Zwolle heeft vervolgens de intentieverklaring voor Lokaal emancipatiebeleid ondertekend. Daarmee onderstrepen we als gemeente de noodzaak om te werken aan het vergroten van de veiligheid en sociale acceptatie van LHBTI-ers.

Acties

- Op dit moment wordt er gewerkt aan een nieuw actieprogramma LHBTI. Het programma bevindt zich nog in de conceptfase, maar roze ouderen zijn als speerpunt opgenomen.
- Er worden voor senioren roze middagen georganiseerd in De Terp. Onderzocht wordt of de frequentie voldoende is of dat het aanbod verbreed moet worden.
- In ouderenzorg instellingen wordt het thema LHBTI bespreekbaar gemaakt onder ouderen met als doel de acceptatie te vergroten.

3 Instrumenten

Veel van de inzet op de geformuleerde speerpunten is genoemd en geborgd in bestaand beleid. Het feit dat het om senioren gaat maakt het dat accenten soms anders

zijn. In dit hoofdstuk beschrijven we instrumenten die we wél specifiek voor senioren inzetten.

3.1 Vitaal en Veilig Thuis

Eind 2017 is stichting WIJZ, bij wijze van pilot, gestart met het afleggen van huisbezoeken aan alle 70 plussers (voorheen 67 plus, vanaf 1 januari 2019 70 plus) in de wijk Aa-landen. Doel van de huisbezoeken is het versterken van de vitaliteit van senioren en de veiligheid van senioren in en om de woning. Ongeveer 30 partnerorganisaties, zoals zorg- en welzijnsorganisaties, politie, brandweer en GGD, zijn aan het project verbonden. Daardoor is het mogelijk signalen en problemen die de vrijwilliger tegenkomt tijdens een huisbezoek direct door te sturen/over te dragen aan één van die partners, zodat actie ondernomen kan worden. Het huisbezoek wordt in eerste instantie aangeboden aan alle 70 plussers in de Aa-landen. Inwoners kunnen vervolgens zelf beslissen of zij hier wel of niet gebruik van willen maken.

In een tussenrapportage die in september 2018 aan de raad is voorgelegd, en in de tussenevaluatie van de GGD van juni 2019, blijkt dat de interventie succesvol is en van meerwaarde is voor meer informatie over senioren, maar ook als concrete aanpak van de 7 speerpunten in deze nota. Meer dan 50 % van de ouderen die in aanmerking komen voor dit huisbezoek, maakt hier gebruik van. Ook ouderen die niet deelnemen, om welke reden dan ook, geven aan positief te zijn over dit gemeentelijk initiatief.

Acties

- Gelet op de uitkomsten van de tussenrapportage willen we de uitvoering van Vitaal en Veilig Thuis in 2020 voortzetten en uitbreiden. Samen met de Seniorenraad Zwolle, de Participatieraad Zwolle, Stichting Wijz en op basis van de spreiding van senioren over de wijken bepalen we waar we Vitaal en Veilig Thuis (VVT) gaan uitbreiden.
- We verwerken de conclusies en aanbevelingen uit de tussenrapportage en tussenevaluatie in de aanpak van VVT.
- We gaan actief op zoek naar partnerorganisaties die betekenisvol zijn voor senioren en verbinden deze aan VVT.
- Eind 2019 organiseerden we voor alle betrokken organisaties en vrijwilligers een congres. Doel van de bijeenkomst is het vergroten van de bekendheid van VVT, het bevorderen van de onderlinge samenwerking van deelnemende partijen en het waarderen van de vele vrijwilligers die aan VVT uitvoering geven.

3.2 De stad rond senioren verbinden

Onder de vlag van Zwolle Gezonde Stad is in 2015 een netwerk ontstaan voor de doelgroep senioren. Het netwerk bestaat uit de ouderenzorginstellingen, WIJZ Welzijn, Sportservice Zwolle, GGD, Isala ouderenzorg, Medrie, Zwolle Doet, de Seniorenraad, twee thuiszorgorganisaties, Hogeschool Windesheim/lectoraat innoveren met ouderen, en de Sociaal Wijkteams. In dit netwerk worden nieuwe ontwikkelingen, activiteiten, kennis en ervaring gedeeld en verbonden.

Tijdens de netwerkoeverleggen is duidelijk geworden dat er behoefte is aan kennisdeling en verbinding op thema's als positieve gezondheid, mantelzorgondersteuning, cultuursensitiviteit, regenboog senioren, Vitaal en Veilig Thuis, gezonde leefstijl, etc. Daarnaast komen steeds nieuwe initiatieven op ons pad die in het netwerk besproken worden. Geconcludeerd kan worden dat het netwerk aan de samenwerking en verbinding tussen de verschillende organisaties een impuls heeft gegeven en dat deze samenwerking ten goede komt aan de oudere Zwollenaar.

Acties

- We gaan het contact met alle betrokkenen rondom ouderen onderhouden en intensiveren. We spelen in op initiatieven door ze te onderzoeken en zo mogelijk over te nemen. We kijken kritisch naar wat we zelf doen en wat de stad kan. We verbinden partijen om ontwikkelingen mogelijk te maken. We houden een vinger aan de pols bij de ontwikkeling van beleid, zowel in het sociaal als fysiek domein.
- We willen graag weten of de inspanningen die we plegen voor het seniorenbeleid vruchten afwerpen. Staan onze inspanningen in verhouding tot de opbrengsten die we verwachten? Hebben we de juiste partijen aan tafel? De doelgroep senioren wordt periodiek onderzocht in onderzoeken van de GGD en het Buurt-voor-Buurt onderzoek. Dat is echter nog niet voldoende om de opbrengsten van al onze inspanningen te meten. Daarom willen we een speciale klankbordgroep inrichten, die is samengesteld uit ouderen, de directeur WIJZ, de voorzitter van de seniorenraad, wethouder en beleidsadviseur Maatschappelijke Ontwikkeling. Beoogd wordt om begin 2021 met een tussentijdse evaluatie van de seniorenagenda en de bijbehorende speerpunten te komen.

3.3 Monitoren beleid

Bij het uitwerken en vormgeven van deze seniorenagenda wordt nadrukkelijk aandacht gegeven aan het monitoren van de voortgang van de 7 speerpunten. Gelet op de diversiteit van de speerpunten is dat lastig in één systeem te vatten. Daar is de materie te complex voor. De uitwerking wordt immers vormgegeven door een grote diversiteit van partijen en gemeentelijke organisatie onderdelen. Om u op de hoogte te houden van de ontwikkelingen en vorderingen ontvangt u van ons jaarlijks een informatienota 'stand van zaken uitwerking seniorenagenda'.

4 financieel

De uitwerking van de geformuleerde speerpunten vraagt vooralsnog geen extra financiële middelen, behalve de door de gemeenteraad gereserveerde middelen voor de uitvoering van Vitaal & Veilig Thuis voor 2020 en 2021, respectievelijk €150.000 en €175.000.

Daarnaast gaan we breed in de gemeentelijke organisatie actief aandacht vragen voor de speerpunten uit de seniorenagenda met als doel dit opgenomen te krijgen in programma's en begrotingen. Bij de uitwerking van de speerpunten kan een situatie

Datum	7 januari 2020
Titel	Vitaal en Waardig ouder worden

ontstaan waaruit blijkt dat er onvoldoende financiële middelen zijn. Op dat moment wordt onderzocht in hoeverre het mogelijk is om financiële middelen vrij te spelen.